וחלב אשה מטמאין טומאת משקין ברביעית רוקו זובו ומימי רגליו מטמאין טומאה חמורה בכל שהוא ואי אמרת מקום חלב מעיין (א) חלב נמי נטמא טומאה חמורה בכל שהוא כזובו ורוקו, אלא שמע מינה מקום חלב אשה לאו מעיין הוא ג] אי הכי קשיא הא מתניתא: (ב) ואמר רבא מטמא בין לרצון ובין שלא לרצון מי סברת שלא לרצון דאמר דלא ניחא ליה, לא, מאי שלא לרצון (ג) ד] (דאמר) דדעתיה דתינוק קריבא לגבי חלב אבל אמר לא ניחא ליה טהור: אבל אוכלין טמאין וכו': ה] למה לי שהייה דקתני ושהה? אמר רב יהודה הכי קתני ו] אבל אוכלין טמאין ושתה משקין טמאין ושתה רביעית יין ושהה באכילתן ובשתייתן כדי אכילת פרס ונכנס למקדש חייב: ר"א אומר כו': *ת"ר יין ושכר אל תשת יכול אפילו כל שהוא, אפילו מגתו? ת"ל ושכר אין אסור אלא כדי לשכר וכמה כדי לשכר? רביעית יין בן מ' יום, אם כן מה ת"ל יין לומר לך ז] שמוזהרין עליו בכל שהוא ומוזהרין עליו מגתו, ר' יהודה אומר יין אין לי אלא יין, שאר משכרין מנין? ת"ל ושכר, אם כן מה ת"ל יין ח] על היין במיתה ועל שארם ט] *(משקין) באזהרה, ר' י] *אליעזר אומר יין אל תשת (ד) יא] ושכר אל תשתהו כדרך שכרותו הא אם הפסיק בו או נתן לתוכו מים כל שהוא פטור במאי פליגי? תנא קמא סבר גמרינן שכר-שכר מנזיר ור' יהודה לא יליף שכר שכר מנזיר, ור' *אליעזר סבר מאי יב] שכר מידי דהוא משכר, יג] כמאן אזלא הא דתניא ג) אכל דבילה קעילית ושתה דבש או חלב ונכנס למקדש ושימש *לוקה כמאן? כר' יהודה, אמר רב יד] יהודה בר אחותאי הלכה כרבי טו] ד) אליעזר ה) וקרי רב עליה דרבי אליעזר טבינא דחכימי: רב אחא דהוצל הוה נידרא עלה דביתהו, אתא לקמיה דרב אשי, א"ל זיל האידנא ותא למחר, ו) דרב לא מוקי אמורא עליה מיומא טבא לחבריה משום שכרות, אמר ליה והאמר רב הלכה כר' אליעזר טז] ומר הוא דקא רמי ביה מיא? אמר ליה הא לא קשיא הא ברביעית הא ביותר מכדי רביעית. ת"ר ולהבדיל בין הקודש ובין החול אלו יז] הדמין והערכין החרמין וההקדשות בין הטמא ובין הטהור אלו טמאות וטהרות ולהורות זו הוראה את כל החוקים אלו מדרשות אשר דבר ה' זו הלכה ביד משה זה תלמוד יכול אף המשנה ת"ל ולהורות, ר' יוסי בר' יהודה אומר יכול אף תלמוד ת"ל ולהורות כמאן אזלא הא דתניא יצא שרץ טמא וצפרדע טהור ששתויי יין מורין בהן הוראה נימא רבי יוסי בר' יהודה היא ולא רבנן? אפי' תימא רבנן ושאני הכא דזיל קרי בי רב הוא, אמר רב הלכה כרבי יוסי ברבי יהודה, והא רב לא מוקים אמורא יח] מיומא טבא לחבריה משום שכרות? שאני רב דאורי מורי, וניקם דלא לורי? כל היכא דיתיב רב ז) לא סגי ליה בלא הוראה:

מתני' ח) יש אוכל אכילה אחת וחייבין עליה ארבעה חטאות ואשם אחד: טמא שאכל חלב (ה) (והיה) נותר מן המוקדשין ביוה"כ רבי מאיר אומר אם היה שבת והוציאו (ו) יט] חייב אמרו לו אינו מן השם:

ויקרא י · במדבר ו · ויקרא י · חי"ב · וכ"א בכ"מ

א) נ"י ת"כ ושכר אל תשת אל תשתהו כו' ועי' ש"ת הרשב"א סי' שט"ג מה שהוכיח מזה בנוסחא ב) סנהדרין ע: [בכורות מה: יומא עו·] מ"ר ד' ע"ש שבועות כג· ג) [מתוך דברי תוס' ד"ה ונכנס למקדש משמע דלא גרסי' ושימש וכן בת"כ דמיר ובסנהדרין וביומא ליתא אכן בשבועות איתא ועבד] ד) [צ"ל אלעזר וכן לקמן] ה) כתובות מ: גיטין כו: ו) גיטה ד' זבחים יח· [מס' סופרים פ"ח הלכה ד] ז) [כלומר לא יתכן נרב להשמיע דברי תלמוד בלא הוראה ערוך ערך תלמוד] ח) שבועות כד: יבמות לג· שבת קג· [לקמן כג·]

רוקו בכל שהוא · דכתיב (ויקרא טו) וכי ירוק הזב בטהור וגו' וזובו ומי רגליו ילפינן מרוק במסכת נדה בפרק דם הנדה (דף נה·): **ושהה כדי אכילת פרס** · משמע במקדש שהה והיינו דקפריך כ] בגמרא מה לי לשהויי דקתני ושהה: (ז) **עד מ' יום** · מתוק הוא ולא משכר: **מוזהרין עליו בכל שהוא ומגתו** · אבל אינו במיתה עד שישתה רביעית בן מ' יום: **במאי פליגי** · תנא קמא ור' יהודה: (ח) **שכר שכר** · מנזיר: **דבילה קעילית** · מקום: **נדרא עלה דביתהו** · שלא ליהנות הימנה: **אתא לקמיה דרב אשי** · לאחר אכילה ושתיה: **לא מוקים אמורא עליה** · למידרש בפירקא: **מיומא טבא לחבריה** · מאחר שעשה שמחת יום טוב שאכל ושתה עד לנגהי משום שכרות: **ביותר מרביעית** · אף על גב דרמא ביה מיא,משכר,והנא יותר מרביעית שתאי: **ולהבדיל** · יין ושכר אל תשת בבואכם אל אהל מועד וגו' ולהבדיל וגו' כא] ובבואכם להבדיל בין הקדש והחול נמי אל תשת יין ושכר: **הדמין והערכין והקדשות** · שאסורים שהוי יין לשום אותן לבעלים לפדותן דדילמא לא שיימי להו שפיר: **הטהרות של איסור והיתר** · שהוי יין אסורין בה: **מדרשות** · שדורשין בפירקא אסור לשתויי יין שיש בהן הוראה: **הלכה** · למשה מסיני: **תלמוד לומר ולהורות** · לאפוקי משנה שאין מורין הלכה מתוך משנה הלכך מותר לשתויי יין לשנות: **ר' יוסי אומר יכול אפילו התלמוד** · יהא אסור ללמוד, תלמוד לומר "ולהורות" לא אסרתי אלא הוראת הלכה למעשה: כב] **שתויי יין מורים** · שרץ טמא וצפרדע טהור ואין חוששין שהרי לכל גלוי: **נימא רבי יוסי בר יהודה היא** · דאמר שתויי יין מותר בגמרא ואי אסר שלא יבין ויורה מהם, ולא רבנן דאסרו אפילו לשנות בגמרא וכל שכן שום הוראה: **והא רב לא מוקים כו'** · ואמאי לא דריש בפירקא כיון דגמרא שרי כל שכן מדרשות: **לא סגי בלא הוראה** · דכ"ע בעו מיניה: **מתני' ד' חטאות** · חטאת משום דאכל קדש בטומאה וחטאת משום חלב וחטאת משום נותר וחטאת משום יוה"כ: **ואשם** · מעילה: **אינו מן השם** · דאין חיוב זה משום אכילה:

גמ'

וחלב האשה מטמא טומאת משקין ברביעית · ואם תאמר כיון דמשקה הוי מן התורה כדמשמע בפרק דם הנדה (נדה נה:) דקאמר דמעות עינו דכתיב ותשקמו בדמעות שליש (תהלים פ) וחלב דכתיב ותפתח את נאד החלב ותשקהו (שופטים ד) א"כ ליטמא בכל שהוא כמו שאר משקין כדמשמע פר' קמא דפסחים (דף יד:) כג] דקאמר (אי) דאיכא משקה בהדי בשר ואין רגילות שיהא רביעית מים מדבק בבשר וגם פרק קמא דהתם (דף יז:) קאמר משקה דמטבחיא דכן לא אמרן אלא ברביעית דחזי להטביל מחטין וציורות אבל בציר מרביעית לא כד] וגם בפ' אלו דברים (ברכות נב·) קאמר נוטלין לידים ואח"כ מוזגין הכוס שמא יטמאו המשקין שאחורי הכוס מחמת הידים ויחזרו ויטמאו הכוס ואין רגילות שיהא נדבק רביעית בחוץ הכוס לכך נראה לומר שאין אלו רק מדרבנן ולכך בעי רביעית וקרא דקמייתי אסמכתא בעלמא*:

ונכנס למקדש · פירוש ועבד עבודה אבל בכניסה בלא עבודה לא מחייב והכי כה] פירשו בתורת כהנים: **אמר** רב הלכה כרבי אליעזר · ואם תאמר והא אמר רב כו] (כתובות דף י:) אכל תמרים אל יורה ויש לומר דהתם מדרבנן אבל מן התורה יין דוקא* כז]: **ארבע** חטאות ואשם אחד · ואם תאמר אמאי לא חשיב ה' כגון נשבע שלא יאכלנו ואכלה ויש לומר מידי דאיתיה בשאלה לא קחשיב ומוקדשין דהני אף על גב דהוו בשאלה מכל מקום השתא שנשחטו ונזרק דמן כהילכתא כח] ליתא בשאלה אבל ליכא למימר דאיירי בבכור שהרי קאמר בגמרא אקדשיה מינו דאיתוסף בה איסור וכו' ואי הוי מיירי בבכור לא הוה אומר אקדשיה שהרי קדוש בפטר רחם*):

*) ע' כס' כס"ז

תוספות **אכל** אוכלין טמאין כו' · פירש"י דלא קאי אנכנס למקדש דלא מחייב אביאת מקדש באכילת אוכלין טמאין אפי' נטמאו במת דאין נעשין אבות הטומאה כיון דאין לנו שהיה במקוה ונראה דאיירי באכל נבילת עוף טהור ושתה משקין טמאין כגון דם השרץ שמטמאה כבשרו ונכנס למקדש: **ונכנס** למקדש ושימש · דאינו חייב אלא בשעת עבודה כדיליף לה בספיפה מקידוש ידים ורגלים: נה"ג כהן ששתה יין ונשא כפיו פסול ושיעורו ברביעית כדאמרינן בסוטה בכימית יין אל יתפלל דתפלה בעי כוונה ומסתמא ברכת כהנים לא בעי כוונה טפי מתפלה: **ואשם אחד** · והא דחייב אשם מעילה *אנותר אע"ג דלא שוה מידי ואמרינן בפרק כל שעה (דף כ"ט) האוכל ממין הקדש בפחות משוה פרוטה לא מעל התם בקדושת דמים דלא נחת עליו קדושת הגוף וכשנאסר בהנאה אינו ע"פ ולא נהנה מן ההקדש שוה פרוטה:

עין משפט נר מצוה

כד א מיי' פ"א מהלכות ביאת מקדש הלכה א:

כה ב ג מיי' שם הל' ג:

כו ד ה מיי' שם הל' ג טוש"ע י"ד סי' רמב סעיף יג בהגה"ה:

כז ו ז מיי' שם הלכה ד:

כח ח מיי' פ"ו מהל' שגגות הלכה ד:

[וע"ע תוס' חולין פז: ד"ה כל משקה ותוס' פסחים יז: ד"ה דאיכא]

[ובכתובות פירש בענין אחר]

[תמצית של ברייתא זו תמצא בתוספתא פ"א ע"ב]

ג"א משכרין [וכ"א בתוספתא הנ"ל]

◆

שיטה מקובצת

א] מעיין הוא חלב נמי: ב] הוא · גליון ק"ק אם אוכל הוא איך תני ומטמא טומאת משקין ברביעית וצ"ל דמדרבנן הוא דבעינן רביעית דכל הני נמי משקין הוו מדרבנן אבל פריך לרבא דאמר חלב מעיין הוא · מהר"י ז"ל: ג] הא מתניתא דאמר רבא דקתני מטמא' פי' מדמטמא שלא לרצון ש"מ מעיין הוא ומשני שלא לרצון בסתמא עדיף משאר משקין · תוס': ד] לרצון בסתמא דאמרי' דדעתיה של תינוק לאו דוקא דעתו של תינוק אלא דעת האשה שנותנת הלב להניק את בנה על השפה המלוכלכת עם הדד [והוי] ספקת שתחילתו לרצון דמכשיר כשאר משקין · תוס': ה] למה לי שהייה דקתני ושהה' דקס"ד דשהה במקדש ולכך פריך ולמה לי שהיית מיד שהפך בצנורא נחייב דעבודה היא · תוס': ו] עי' בחרושין: ז] לך יין מוזהרין עליו בכל שהוא: ח] מה ת"ל יין לומר לך על · גליון צ"ע לר"י אי מוזהר אין בכל שהוא כמו לת"ק · מהר"י ז"ל: ט] שאר משכרין תיבת משקין נמחק: י] ר' אלעזר אמר מורי הרמ"ר דדריש כמו ת"ק מה ת"ל יין (יין) אם הפסיק כו' א"כ הוא באזהרה איין וצ"ע קצת · תוס': יא] אל תשת שלא תשתהו: יב] מאי · ס"א ושכר והוא דמשכר: יג] מידי דהוא משכר · גליון וקשה אמאי לא אמרינן מה ת"ל יין כמו לת"ק דלא מחייב רק ביין וי"ל דאת"ג נימא יין לומר שמוזהרין עליו אף אם נתן בו מים רק מיתה אך קשה דבסמוך אמרינן הא אמר [רב] הלכה כר' אלעזר ומר רמי ביה מיא אזהרה ליכא וצ"ל דיש לנו לדמות שתיית יין לגבי הוראה לשתיית יין למקדש היכא דאית ביה יתה דליכא אלא אזהרה והא דא"ר בכתובות אבל תמרים אל יורה מדרבנן הוא · תוס' הרא"ש שמואל בר אחותאי אמר רב המנונא סבא אמר רב יצחק בר אשיאן אמר רב הונא אמר רב יהודה נמחק: טו] כר' אלעזר את י' נמחק: טז] ומר הוא דקא רמי ביה מיא' לפי דברי מורי דאע"ג דאינו במיתה איכא באזהרה קשה כי רמי ביה מיא מאי הוי ושמא אינו מוותר להורות ת ביה מיתה · תוס': יז] אלו הדמין וערכין: יח] אמורא עליה מיומא: יט] והוציאו בפיו בת בגמרא נמחק: כ] וגו' כלומר ובבואכם: כא] מה"ד ששתויי יין: כב] דפסחים גליון קדשים והכא לחולין א"נ הכא ביצא דרך שפופרת דלא נגעי וברביעית גזרו רבנן טומאה · כד] עי' בחרושין: כה] והכי איתא בהרא"ש בתו"כ תיבת פירשו נמחק: כו] (רב ואין לתמוה הלכתא וא"ת כיון דהלכתא כר' אלעזר א"כ הא דאמרינן בכתובות אבל תמרים אל יורה אמאי והא לית ר שאר משכרים דהא דריש שכר למילתא אחריתי וצ"ל דאינו אלא מדרבנן · תוס' אחרות: ין לתמוה הלכתא למשיחא וי"ל דנ"מ לענין הוראה דאם נתן מים כ"ש ברביעית יין מותר להורות · תוס' כת"י: כז] כהלכה' ליתנהו בשאלה:

◆

רבינו גרשום

שנא טומאה ישנה דאמרי ליה נטמאת אתמול והיום נכנסת למקדש כי אמר לא נטמאתי פטור דאדם נאמן על עצמו: ואי אמרת טעמא דרבנן דפטרי משום דאמרינן מינו הוא כי פטרי ליה כו': אבל טומאה חדשה מיחייב · דליכא למימר מינו דאמרי ליה העדים השתא נטמאת ולא טבלת ונכנסת למקדש עכשיו מאי א) פשיטא כו' · אמר להו ק"ו עדיף ועיקר אע"ג דאיכא מינו) והכי קתני מתוך שאם רצה אמר לו נטמאתי: בטומאה ישנה קא מיירי דאיכא למימר מינו כדאמר לעיל מינו דאי בעי אמר טבלתי ופטור כי אמר נמי לא נטמאתי כו' · הילכך אדם נאמן על עצמו: אי הכי · מאי קמ"ל הא ברייתא היינו חלב האיך וסבירא להו דאמרי מינו הא מן אמרו לו אכלת חלב מצי ילפינן: אפי' הכי איצטריך הא ברייתא מהו דתימא אכלתי חלב הוא דקא מתרץ דיבוריה למימר מינו דמצי אמר לא אכלתי שוגג אלא מויד כי אמר נמי לא אכלתי פטור: אבל הוא אמר לא נטמאתי · לא מתרץ דיבוריה למימר לא נטמאתי שוגג אלא מויד דאפי' אם נטמא במויד טמא הוי וכי נכנס בשוגג במקדש חייב לאי הבא נמי מתרץ דיבורא למימר מינו דאי בעי אמר טבלתי מאי לא נטמאתי נמי לא עמדתי בטומאה אלא טבלתי: והתניא · אשר חטא עליה דכתיב בשמיעת קול ובטומאת מקדש וקדשיו: מודה בדברים שאין מכחיש העדים חייב: הא ר' יהודה אמר היינו רבנן דמתניתין דפליגי עליה דר' מאיר: ומודים חכמים · אחריני ולאו הני דמתניתין: לר' יהודה · דהיינו רבנן דמתניתין: בחלבין · באכלת חלב: ובביאת מקדש · דאדם נאמן על עצמו שאם אמרו לו ב' נטמאת ונכנסת למקדש והוא אמר לא נכנסתי שוגג אלא מויד דפטור מן הקרבן דאינו מכחיש את העדים דלא נטמא אלא נטמא ונכנס מויד: אבל בטומאה · שאם אמרו לו העדים נטמאת והוא אמר לא נטמאתי לא מודו ליה דנאמן: במאי עסקינן · באי' טומאה לא מודו ליה: ב) אי נימא בטומאה ישנה · מאי שנא חלבין וביאת מקדש כדאמרן דמודו ליה דנאמן דאיכא למימר מינו ולא מכחיש להו דאם רצה יאמר מזיד הייתי: טומאה ישנה נמי מתרץ דיבוריה · דאיכא למימר מינו דאם רצה יאמר לא עמדתי כו' אלא ודאי בטומאה חדשה לא מודו ליה דליכא למימר מינו וש"מ דטעמא דרבנן משום מינו: אמר רבינא לעולם בטומאה ישנה · לא מודו ליה דאם (דהת) בטומאה חדשה אפי' ר' יהודה נמי לא סבירא ליה דנאמן על עצמו דליכא למימר מינו וכ"ש חכמים דלא סבירא להו דנאמן: אלא במאי קאמר אבל בטומאה לא מודו ליה אפי' בטומאה ישנה קאמר אתמול [נטמאת] והיום אכלת קדשים ובטומאה ישנה כי הא לא מודו ליה דלית בה מינו כגון דאמרו ליה עדים "אכלת קדשים בטומאה דנטמאת" דחייב קרבן בשוגג ובמויד כרת והוא אמר "לא נטמאתי" דהכא לא מתרץ דיבוריה למימר מינו בלא הכחשה וליכא למימר "לא עמדתי בטומאה אלא טבלתי": דמאי אמר להון אי אמר להון טבלתי ואכלתי כי אמר להו הכי איתכחש ליה

נהי

בטומאת מגע במת שנגע בטומאה · דהא כי אמר "לא נטמאתי" היינו משמע דלא נטמא כלל וכי הדר ואמר "טבלתי" מכלל דנטמא נמצא מוכחש דיבורו ראשון שאמר "לא נטמאתי" ואמאי לא מתרץ דיבוריה דאמרו לו נטמאת בטומאה ישנה והוא אמר לא נטמאתי · דלא דמיא להכא · דהכא איהו לא קא מהדר להו במאי דקא אמרי ליה אינהו דאינהו קא אמרי ליה אכלת קדשים בטומאת הגוף ואיהו לא קא מהדר קא אמר לא נטמאתי היינו משמע לא נטמאתי [מש"ה] דהכא לא מתרץ דיבוריה כדאמרן הילכך בטומאה ישנה כי הא לא מודו ליה · ור' יהודה סבר אפי' בהא נאמן דמתרץ דיבוריה למימר לא עמדתי ולם טעמא משום מינו: פ"א אמרי האי ומודין חכמים היינו רבנן דמתניתין · אבל בטומאה לא מודו ליה: במאי עסקינן באינו טומאה לא מודו ליה אי נימא בטומאה ישנה מאי שנא חלבין וביאת מקדש ש בטומאה חדשה · לא מודו ליה ור' יהודה סבר אפילו בטומאה חדשה אדם נאמן: אמר רבינא לעולם בטומאה ישנה · כלומר מאי דוחקיך דבטומאה חדשה מוקמת לה דלא מודו ליה משום דלית ביה מינו ישנה מצית למימר דלא מודו ליה ומשכחת לה דלית ביה מינו כי האי גוונא כגון דקא אמרו ליה עדים אכלת קדשים כדאמר לעיל · ואמר לן ר' דלישנא קמא מיסתברא טפי: אמר רב נחמן אמר רב ודה · דאדם נאמן על עצמו: לא אמר · ר' יהודה דאדם נאמן על עצמו [אלא] בינו לבין עצמו ולעצמו כלומר אע"ג דנאמן דלא נטמא אינו רשאי לאכול בקדשים בפרהסיא אלא בצנעא בינו לבין עצמו ולעצמו ולא פ"א ולעצמו רשאי להאכיל דהוא יודע (של עצמו) (בעצמו) דלא נטמא אבל לא לאחרים דדילמא אתי למימר בכל מקום אדם נאמן על עצמו יותר מטמאת עדים: ומודה ר' מאיר לחכמים · דנאמן על עצמו בשנים עלת שפחה כו': מינו דאי בעי אמר לא נבעלתי ביאתי · דאינו חייב אלא בשכבת זרע וזה אין מבורר לעדים ונמצא שעדותן אין עדות הילכך נאמן הוא לומר לא בעלתי: וכן בנזיר שאמרו לו נטמא למת

וחייב

א) נראה דל"ל ור"מ אמר להו דקא' עדיף ועיקר כו': ב) עד כאן שייך לדף יב ע"א

הגהות הב"ח (א) גמ' מעיין הוא חלב נמי: (ב) שם קשיא הא מתניתא מטמא בין כצ"ל ותיבה ואמר רבה נמחק: (ג) שם מאי שלא לרצון בסתמא דדעתיה וכו' אבל לא ניחא ליה סתור כ"ב כ"ל דצ"ל אלא סתור וק"ל: (ד) שם ושכר אל תשתה כצ"ל ואות ו' נמחק: (ה) שם במשנה חלב וכו הוא טהר: (ו) שם והוציאו בפיו חייב: (ז) רש"י ד"ה ושהה וכו' ושהה כס"ד ואח"כ מ"ה בן ארבעים עד מ': (ח) ד"ה במאי וכו' ור' יהודה הס"ד ואח"כ מ"ה ס"ג שכר:

גליון הש"ס מתני' ואשם אחד · עי' זבחים מה ע"א תד"ה ושחטן ובחולין קיז ע"א תד"ה אמר ר"י: **שם** ר"מ אומר · עי' קטות כתחו ר"ה כ"ח: **תוס'** ד"ה ואשם כו' אנותר · עי' כג ע"א ברש"י ד"ה נכנס:

נושא

דעות תנאים בענין איסור שכרות במקדש

נושא

איסור הוראה בשכרות

ויקרא י:

ולהבדיל בין הקודש ובין החול ובין הטמא ובין הטהור

יא ולהורות את בני ישראל את כל החקים אשר דבר ה' אליהם ביד משה

נושא

יש אוכל אכילה אחת וחייב ד' חטאות ואשם א'

ויקרא י:

ט יין ושכר אל תשת אתה ובניך אתך בבאכם אל אהל מועד ולא תמתו חקת עולם לדרתיכם

י ולהבדיל בין הקודש ובין החול ובין הטמא ובין הטהור

יא ולהורות את בני ישראל את כל החקים אשר דבר ה' אליהם ביד משה